

Bréfa- og málasafn Þórðar Sveinssonar stud. med. 1899-1923

Bjarni Benediktsson – Þórður Sveinsson – Oddný Jónsdóttir frá Sveinsstöðum – Böðvar Jónsson –
Magnús Jónsson – Þjóðólfur – Sólsetur – Lárus Sigurjónsson

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Benediktarskjöl

Askja 5-2, Örk 1

9/5-1900

Elska vinur minn!

Ekki er jafn búið að lesa Eðlað Læsting
Jafn gælt sagt eins og þú að þú myndir
mítt þú að jafn er hjall trúlofað;
veyndast þessu þú ekki að lesa
þana hit þessu að vissu þú. Jafn þú
aldrei, þú þú fyrst að mítt datt
í þú að við komumst nokkurn tíma
í hjónaband, efart um að þú hjónaband
íð gatt. Jafn er viss um að þú gatt
ekki orðið öðruvísi. — Þú var
að öðruvísi margt sem jafn eldast
að skenfu þú um, en var heldur
jafn að jafn nú eldast þú
hit kemur. Öjji miðli að þú varist
þóminn núna, nú er var gatt varist
þú varist gatt að gatt afi með
þú minn ef við varum afi með
þú trúlofað, en meðan að þú
í að vera legur er þú einuvísi
Þú er miðli fjálslegra að vera

afin barlega trúlofaður heitastur enn
á laun, það er neyðslar gaman að
vera trúlofaður aðs að engjuna niti
það, en það er oft þó að það segi
að vera hegnat að það vitnað samt,
og eins er með okkur minna, fálkið
hjerna segir það allura, jeg veit
að Valdimar hefir sagt Birni í
Varmá það og þann merkus líklega
ekki á 24 eini. ^{sem þar er nita það} Segðu mig elsku góðu
með brád þjót þykist meira gætt
að vera trúlofaður þegar fát
vita það heitastur enn þegar það er afbær.
Ekki er fálkið að þannast í el danna,
jeg hef meiri von að vera það
með, en mið nemni jeg þú óngulga.
Jeg stíð ekki brád þú allt við
þar sem þú segir. Hvað gelur meður
kráfið af stúlku þegar þann á
hjarla kemmas. Segðu mig brád
þú minnar með þú. Þú varst

enginn nat elskan min þó að þú seir
ekki ást minna í fyrra. Þú að þú
var þó ekki lít, að þú var þó
að fadast, og jeg vissi það ekki yálf.
Jeg var ekki í vel rólega skapi um
haustrid eftir að þú fírsti mig
fannast að jeg hafa gætt mig reki
í kakellari við þig, og það var eitth
af þú sem studdu til þess að
jeg gat ekki smíð huga minna
frá þjót, að jeg vissi að jeg var
að nokkru líti orokk í gæfu þinni.
Jeg gje eftir að jeg var að gæfna
í þessu við þig, sem mig var sagt
um þig í fyrra stímar, jeg hugsaði
ekki nít á að þú myndir verða svona
formitinn, en þú mátt ekki biðja
mig að segja þjót það elskan min,
þú að jeg vil ekki og með ekki segja
þjót það minna að minnsta kosti; þú
þú mátt vera viss um að það er

ekkert. Hverinn viðkomandi; þú þarft
ekki að vera að brjóta heilann um
hvað það munir vera, þú að það er
ekki neð mæntilegt að það sjá þess vert.
Fríða kom þúinn í gættvæðli. Þú er
þúinn að segja mig mikil af þú
sem þú fólðast samman. Hvernig
þenstur á að þú vilth ekki að aystis
þú gíftist? Hæðvæðli að þú gæti ekki
væðli eins lúðvæðli á þúinn-bæðli eins
og annað gætt fólth af þúinn þor gæðans
mann? Hónn, (og andvæðli kartvæðli þú)
þarft að vera eððvæðli þil þess að
þúinn gæti þilð mæntilega væðli, og þú
gættur ekki væðli þess þú ást, sem
þúinn þarft, væðvæðli þegar þú væð
gíftist þónn sem þú eððvæðli. Þú þarft
sagð Fríða að það væðli eððvæðli þúinn
þúinn að þúinn gíftist ekki. Þú væðli þú
væðli ekki sem aystisþánn að þúinn gíftist
að þúinn væðli að þúinn þónn þúinn þúinn

til að vinna, af því að þú ert
sú slúgleg, en þú bjóst við að kona
þín væri á milli. Ekki, ég veit nei annað
að það er ekki af því. En sleppum það.
Ég ætla að koma áfram eftir þegar ég
get fengið hest, en það verður mi
nnt ekki bráðlega samt. Þú ert okkur
langi baki til að þú komir uppfærð.
Þá mætti það samt ekki gæta minna,
þú þar ert sú afleiðt að fálk geti
þátt það til að lata um. Stú þarf
ég að skafa mörg brjef með
þessum. Það verður stóla slúgleg.
Það verður lengra á milli þess
sem ég þá brjef þú þess, á sama.
Enn ekki þáinn með sögnum sem
þú vaneit að skafa þegar ég
kom áfram eftir áminna. Þú vart
þáinn að lofa að senda mig baka.
Fríwell telur ekki mikið með
þú að komur þú berdar. Haldur

Jeg alla mi ætli og skrifu þjót
meira minni elskan min, Jeg er hinn
og skrifu svo mikla minnhyggju og
jag heil og þjót rje þer og heil
Lof þjót allaf min og ætli
þin heilhelsternst minnsta.

1
Kona, besta vin.

Það er ekki lengi að breyfast.
Mina hef. eg sleppt hér fram og
aftur, 4 daga um götumar þá. Elskert
gjaf annað en helga uppí Kunningjau
og drekka Raffi. Nýkominn gamlur
blessaði sveitunni og Kyrtunni, þr.
átthögum og hólumum þínum þingum,
þingum, sem allir, verður miklu óþann-
ugri, sumir alokunngis, þó þeir
haf. verið þannigis. Hér tók
höfundstunni að halda þig fram.
Eg skrifa þér minna, ekki of þrúð,
og hef. sérstakar ástæður þá þess.
Heldur sívna þínum segjum of þrúð,
og hef. ekki að gjöra og erleim.
allt er kjótt. Þingum mig, aðeins
andardrottis eins Kunningja minna,
sem liggur sofandi, uppí sofaheg-
ast enniun og eins.

Ég manni eftir þrið. bréfi,
sem er skrifað. Þið seintast var
svo óttalega kleini leita, en ég
seguðar all minn hafi, og finna þau
alltaf eftir á, hvað þau eru
óttalega afleit, og gætt að, þið
brenni þau undirskrift og þið hafi
lesin þau, gott af þið getur einn
við að lesa þau til enda, þið
þau eru ^{þess} alls ekki réttur.

Mér fannst og þurfa að segja
þið svo óttalega margt þegar
og kringja þessari línur, en svo þegar
til kemur þið verður þið ekki
og kom hringur með Regjörðum
þann 26. jún. og etlað að fara
upp til yfirkass í fimmtudaginn, en
þið gat ekki fengið lest, en neyð
ekki á ganga. Sóna fór þið.

Ég fann þann fyrsta þinn í svip,
en þadur svo sem eftir að
hann. Mér gekk þetta vel
hingað. Mér á að segja skólan
á morgun (2. okt.). svo byrja skóla.
Ég get eingudad mér að, þið megis
halda að þið etli. Þið áð veru
bráð fljótt með kakumar, sem
og báð þið; en þið verður nokkur
þið þungu, til þið er allt
í rúni og stíri.

Í dag flapti flagg á hverri
stong hér í þið. Þið var verið
að þessu bóm Landshofadaginn
og þessu mátti í eftir. Ásmund
þinnist mér Regjörðum þess
þinn er svo, með sinum farisea-
þið. Góða vinnu, þið verður að vera
þinnistalinn og segja mér, hvort á
þið eilt ekki. Þið er að og stíri.

þeir úr þeim og get ekki skrafað
þeir öðru vinnu en þessi leidialga
kinnigðir. Því mittlegt finnst
mér það væn að láta af þeim
nógu þá. Og get samt þeir
held og, minn um helgu sinnu
þann. Þegar mér hefur af
þeim langar þá er þá minn
íslenska bók, kvæðabók og allt
hvað annað. Og af þeim langar
seu staklega eftir um þessu
stöku þann.

Þessig þá er þá minn og þessu
þann. Lid þá á allt allt og verð
skammdegis kældum þá stutt og
þessig. ~~Þess~~ þess iskan þann einleiga
vinnu.

Mundu eftir að láta mig vita af
þeim getur, hvað þá þann þess langar með
til að þá. Þessu nótt góða vinstaka.
þann

Fr.k. Oddný Jónsdóttir

Alafossi

Reykjavík 23. 2. '99

Reskugga minn!

Þessu þakki fyrir þessu þínu.
Þú var góð þótt þú verið nokkuð ó-
vís, en ég hefði óskað mér kelykt.

En miðaður ætti auðvitað að drekka
þú undirminni minn með miðum orjóllum
að segja að þetta gjöf þú ert
um að þiggja okk. stærkar vörur
á minnum þú þinnir í gæm.

Þú ert minn þessu, en þú þinn.
ingamur þessa hlauð þú með, 'gömur.

En þú ert okkurt að þú, 'dóttir.
minn. allsekk, og þú hefur okkurt gjöf
þú gagnast með er þú þessu að þessu
þú gefningar þessu, og svo frammanleg
að þú hefur verið nokkuð hlutur, er þú
hefur ástæðu þú að þessu afsonum,
þú vör minn þú án ogja að geta haft
ástæðu þú að þessu gefi þú. En þú ert
okkurt. Okk. nokkur ágnar og.

skini þínu hvar þú þótt gætt
af að þú, um skuld þess. Gætt
af þú gætt þú þú mig að þessu
hvar þú þú þessu skuldar málþess
ekki sé. Þú sést að þú þessu
af að lesa hvar allþess. Þú hvar en
allþess þessu og þessu. Þú þessu
að gætt um þú, þessu þessu að
þessu end: þessu þessu, sé þú gætt
sagt þessu þessu þessu. Þú gætt
sagt að þessu þessu, sé þessu að þessu
þessu. - Þessu gætt allt elsk um.

Þessu og þessu þessu þessu
þessu þessu þessu.

Þessu þessu um þessu
þessu og gætt.

Þessu þessu þessu
um þessu þessu.
Þessu þessu þessu þessu
þessu þessu.

þessu þessu

Froken Oddný Jónsdóttir
Alafossi

Reykjavík 9-10 - 1900

Elskan min.

Skipid á mið föru Klakkan
6 í kvöld eru á alltaut senda
þeir með þeim "Dex Torg" leg-
gisti þann þorsteinsson
á storminum á notum g.
Egert Ólafsson. þeir mátti
túla út, ofa þeir árið í bryk
legu líka. Egert Ólafsson
er meistari skrifari hans
Helga Helga sonar, en ég veit,
sýnir, hvern þeir áli hann á notum.
Lizín og þann þann þyggir
í góðum einum. Rólfur holl
á þessum. Sýnir mið eru þessum
þessum þeim þessum.
Atta W. Singsbø og þann þorsteinsson

gefir á 1892? Skrif þu mér
elstkan min, ef þú langast til að
fá einhver þá stórn leg, og get
ef til illt útlagist þú þann.
Eg ætla bræðum að senda þér
eitt leg, sem er heldur svo mikið
ypp á. E. hlökkur til að finna þig
mest og hegra þig þá spila þetta yppa
halastu mitt. E. og ætíð sem sál þegar
og er þú þá elstkan min. Met á þig þinni
hvarf þú áll uppgríðar óvinnu.
Þú finnst og geti þólað allt enni
þú rói þegar og veit, að þú elstkan mig.
E. og ætíð þú á hlökkur til þegar
notum þó þann kemur þú veit og,
að ef þú brif þú þá, þá áttu mitt.
O, hvar mér þetta ventur mynduð ef
þú. E. get alltaf átt að skota þann.
Við erum á Bani þinni á

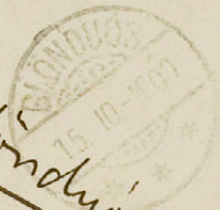
lesu þann. Hann er minn
E. skrif upp nokkurn til
Eggeth, en þú finnst skrif
upp stórn. Mundu ofta E. skrif
mér allt, sem þú deilt, þú.
Oll þú brif, sem þú finnst
ef til illt lítil þorðuð, þú
meið dýrmæt, of þú, að þú kemur
þú sjálf best þann. Spottu mig
sem alla skrif þú henti, sem þú
deilt: þú og get svarað.
Þú vortu E. á einu leyki þú
áttu, enni: þú sem minn þú
og. Þú, sem getið er. Þú veit
þú elstkan min, að mér er ómöglegt
að setja meit á þig, sem ef þú,
að þú átt af dul á þig.
Þú getið ofta þú þú, ef þú
í þínu eigi þú. Þú þú, meit þú

sem við heyrum mest um og
oss finnst vort mestu. Með finnst eigi
þi skeltur að sem og gæti eigi
hælt um við þig. Hér skýlir þu eigi
vera sá. Þegar og finnst ^{full} sá. Þú ert
eigi elsk. Þig, ertu og þú eigi að
gæta haldit við þig tíu árinum.
Heldur þú ert þinn. Þú ert þinn
viti þu eigi. ertu um
þin líft? Og elldu upp á þessu
eintun tíu bókum. Þú hefi og sáð sáðast,
þegar og fíkk þú að þessu. Þú ert þinn.
Mánuður eptir þú þeldi. Þú varst
þú eigi um sá og áin og egi.
Þu ert heldur eigi vör. Þú ert
með miklu meiri og dýrmetu, en
og getur drif þú. Þú ert minn.
Þú ert blessað og sáð elsk.
Þú ert minn. Þú ert elskandi minn.

Ungfrú dóttir Jónsdóttir

fr. Blönduvík

Sveinsstöðum
Hlinavatnssýslu

24. 1801.

Elstu mín! Ni get ég eigi annað en skrifast
þí stóttu bréf. Ég hef séð mörgum að skrifa
þútt gírn heldur þekktu þó þí þá stótt
bréfstundum. Ég var þvældi á og langi að
lesa bréf þí þí síðum í fjórum þar á og
fyrsta bréfið, sem þí skrifadist mér eftir
er og kom þú eftir í fjórum, en mig vantaði
þútt brendi þí þar í fjórum þar og sé
gegnir þí eitthvað 2-3. - þí vart
nokkud dýr og yfir leyndar málinum
dagum. Ég gat ekki málinum þótt
ég gat varð tótt þí, en sé þótt
þú segdi okkur það. Þú skrifadist eigi
þútt. Þú kom þútt mig á vart. En
eigi eigi er ekkert alhugarvart við það.
Þú segir þútt dýr og dýr þútt málinum,
en þútt er auðveldast helst um of menntun
litill. Ég þátt um þútt að vísir er þí.
En þútt er regndar þátt, að þútt
þútt litill allu þútt þítt litill menntun
en menntun. Þútt er menntun ekkert
skilast þútt þátt. Þútt er þútt.

[illegible]

Telefon 6819.

CORD

Melior da

med
E. W. Dufwa

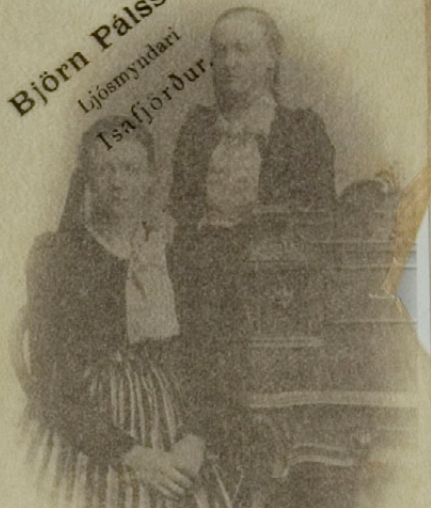
NÖRREBROGADE 23.
KJÖBENHÄVN, N.

Pladen opbevares for Efterbesiddlingen. Borgerskolestiftelsen i København

Efter Pladen til omstaaende Billede udføres Billeder indtil Legemstørrelse.

N° 7778

Björn Pálsson
Ljósmyndari
Ísafjörður.

Alla tegundir ljósmynda, hvort
beldur af fólki eða öðru.

Myndir stækkaðar og smækkaðar
í allar stæðir.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Julie Monty FREDERIKSSUND.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur
Julie Monty **FREDERIKSSUND.**

Julie Monty
FOTOGRAFI-ATELIER
FREDERIKSSUND
og
KJØBENHAVN.

Pladen opbevares for Efterbestillinger.

EINKASKJALASIN Bjarni Benediktssonar • BORGASKJALASIN Reykjavíkur
EFTER DETTE KORT UDFØRES STØRRE
BILLEDER INDTIL LEGEMSSTØRRELSE.

A. Th. Thorsen — *REYKJAVÍK.*
Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Pretiosissima preme

~~46.76~~ 8.12.1904.

Anni Thorsteinson
Fotograf

REYKJAVÍK.

Nº

Platan verður geymd.

A. G.

A
Arni Thorsteinson
Fotograf
REYKJAVÍK

Nº

Platan verður geymd.

△

Þóður Sveinsson sept. 1904.

Bjarni Jónsson
FOTOGRAFISK
ATELIER
—
REYKJAVÍK.
—

Pladen opbevares.

K.B.P.

An illustration on the left side of the card depicts a winter scene. A small, red-roofed house with a white arched doorway is partially visible. A pine branch with green needles and small white blossoms extends from the left. Three birds are shown: one is perched on the pine branch in front of the house, another is perched slightly higher and further back, and a third is in flight above them. The entire scene is rendered in a soft, painterly style.

GLÆDELIG JUL.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til Oddnýjar föndöttur
frá bróður hennar
Magnúsi föresyni.

Glaedelig Tuh

Frú Þóru
til hans kærri litlu systur
Nýnu.

Kaupm höfn 14 jan 1902.

Kæra Nýma!

Jeg takka þér kærlega fyrir þitt
göðu bréf síðast. Jeg vona að þú
fyrirgefi þér ég skrifi ekki langh.
ég hef svo lítið til að skrifa nú.
Ekki af því, að hjó þessi „fátt til
líkinda“ heldur af því að svo
fátt af því nú „interessu-
þing af því að þetta þekki
hér ekkert til. -

Nú er jólafríð afskilið ekki
alls fyrir tungu, það var ekki
svo mjög líkindlegt. Á affanga-
dagsskrótt var ég bodinn hjá

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Það var gjett af ykkur
þóðu að opinbera heldur en að
taka fólk vera stöðugt að skinga
saman neffum og dyggja með
brúlofun ykkar. Frjóbjörg Claessen
sagði mig að sjá hefti verid
skrifað það í netur. Við höfðum
nokkrum konur opinberu og gildi um
það leyti sem Eirgudur Thor. og María
opinberaði og svo aftur um jól
þegar þið hafid opinberað. Í badi
skiptin voru við 6 saman Claessen

systkyn Jón Þorláksson Björn Lindal og
jón. Yfi höfund erum við mikið
saman allir þessir, en Ingibjörg er
nú nýflutt til á Jölland. - Jón
viðst við kríofurarkortum með
næstu þorð.

Jón hlakka mjög til að fá bréf
frá þess næst. Yfi höfund eigid þá
heima mikið hagna með að skrif-
nær en jón yfetur þess að jón þekki
svo mikið til þess heima en þá
líkíð hjó. Jón noma að þá þyni
gefi þetta nýgt, sem jón hefi
skrifað þess og skrifa nýgi eins
væðilga næst eins og þá gæðir
síðast.

Líði þess sem allra þess

öskar þess þess

Þóðrason

Yfi þess

Pórður Sveinsson

stud. med. & chir.

Reykjavík

Ísland

Þ J Ó Þ Ó L F U R .

54. árg.

Reykjavík, föstudaginn 17. janúar 1902.

N° 3.

Skýrsla um 'skarlatssóttina' frá landlækni.

Skýrslur þær, sem til mín eru komnar í dag (14. jan.) frá héraðslæknum, ná flestar ekki lengra en til sept. loka 1901, sumar nokkru skemmra, aptur aðrar lengra, fram undir áramót. Greinilegur útdráttur úr þessum skýrslum mun síðar verða gerður almenningi kunnur. Til bráðabirgða leyfi eg mér að birta hér helztu atriðin, sem einkum koma til greina, þegar dæma skal um, hvort halda skuli áfram að beita við veikina sóttvörnum á landssjóðs kostnað.

I.

Útbreiðsla sóttarinnar.

Fyrsta tilfellið, sem skírt var skarlatssótt, kom upp í Lónakoti í Gullbringusýslu 16. apríl 1900, en enginn efi er á því, að sóttin hafði nokkru áður stungið sér niður í Reykjavík, án þess að héraðslæknir yrði hennar var. Meðal annars því til sönnunar er það, að eg sjálfur hafði í vægt tilfelli með alveg sömu einkennum í janúar 1900 og skírði eg það »rauða hunda«. Í skýrslu frá Siglufjarðarh. er og getið um »rauða hunda« þar í júní 1900, sem líklega er sama veikin, en stendur varla í sambandi við útbreiðslu sóttarinnar hér, þótt verið geti, að hún hafi borizt þangað svo fljótt með strandferðum.

Eptir 16. apríl breiddist veikin út um Reykjavíkurbæð og svo smátt og smátt til annara héraða, unz hún við árslok 1900 er komin í 11 — ellefu — hérað. Á árinu 1901 sýkjast í viðbót 16 hérað og hefur þá sóttin nú um áramótin (1901—2) sýnt sig í 27 héraðum. Þess ber að geta, að í einu af þessum héraðum kom að eins fyrir í tilfelli. Sum af þessum héraðum ná yfir fleiri en eitt, af því að yms af þeim nýju héraðum, sem sett voru á stofn með lögum 13. okt. 1899, voru óskipuð til þess tíma, er skýrslur ná yfir, og teljast því með nágrannahéraðum. Í þessum 8 héraðum var sóttin ekki mér vitanlega búin að gera vart við sig í sept. 1901: Hornafjarðarh., Reyðarfjarðarh., Hróars-tunguhj. (en vantar skýrslu frá júlí 1901), Höfðahverfishj., Akureyrarh., Hofsóshj., Blönduóshj., (en vantar skýrslu síðan í apríl 1901) og Reykhólahj. Ennfremur má telja Berufjarðarh. ósýkt, því þar hefur veikin ekki gert vart við sig síðan í ágúst 1900.

Einkennilegt er, að sóttin liggur niðri í sumum héraðum um stundarsakir, en gýs svo upp aptur, þegar minnst varir. Í Stykkishólshj. lá hún niðri frá því um nýár 1901, þangað til hún kemur upp aptur allt í einu í síðastliðnum nóvembermánuði, og slíkt hefur sýnt sig í Skipaskagahj., Grímsnesshj., Kjósarh. —

Á því, sem sagt hefur verið, sést það ómótmælanlega, að sóttin breiðist út þrátt fyrir það, þó að beitt hafi verið við hana ströngustu sóttvörnum. Hún fer sína leið þrátt fyrir sóttvarnirnar, að eins fer hún ef til vill nokkuð seinna yfir. Reynslan er nægilega búin að sýna,

að sóttvarnirnar seinka að eins útbreiðslu veikinnar, en tálma henni ekki. Og því síður má gera sér von um að taka algerlega fyrir hana, sem hún er búin að ná meiri útbreiðslu.

II.

Manndaði og sóttarhætta.

Sjúkratalið og dánartalið er eptir skýrslum þeim, sem eg hef í höndum, þannig:

Sjúklingar alls. Dánir alls.

1900	315	6
1901	729	12
Samtals 1044		18

Af þessu sést, að af þeim tilfellum, sem komizt hafa til vitundar lækna, hafa dáið 1.7%, og sýnir það, að veikin er langt frá því að vera skæð eða hættuleg, heldur yfirleitt *mjög væg*. En þetta hlutfall dáiðna og sjúkra er efalaust allt of hátt. Það má ganga að því visu, að svo að segja allir, sem *dáið hafa* úr sóttinni, séu tilfærðir í skýrslum lækna, því að í þeim alvarlegu tilfellum hefur þeirra verið vitjað, enda gat það naumast farið leynt. En hitt er eins víst, að *mjög margir* hafa *veikst* úr sóttinni, sem lækna hafa ekkert vitað um og því ekki getað tekið í skýrslurnar, með öðrum orðum, að *sjúkratalan er allt of lág*. Í sumum héraðum sést það á skýrslum lækna, að sóttin hefur verið búin að ganga langan tíma í einu héraði, jafnvel hálf ár, áður en læknir fær neitt að vita um það. Sóttin hefur verið svo væg, að almenningi hefur þótt hreinn óþarfi að vitja lækni; marga grunadi ekki, eptir því sem lækna skýra frá, að hér væri um skarlatssótt að ræða, og þeir, sem ef til vill hafa haft grun um það, kusu heldur að leynd sóttinni, af því að hún reyndist þeim svo væg, að þeir voru hræddari við óþægindi þau, sem af sóttkvíun mundi stafa, heldur en við sóttina. Dæmi um þetta má sjá í skýrslum lækna í Barðastrandarh., Ólafsvikurh., Stykkishólshj., Grímsnesshj. og Sauðárkrókhj. Það má því telja víst, að mýmörg hin vægari tilfelli sóttarinnar hafa farið alveg á bak við lækna, og eg þykist ekki taka of djúpt í árinu, þó eg segi, að sjúkratalan hafi í raun og veru verið *helmingi* hærri en skýrslur lækna sýna, og hafa þá ekki dáið fleiri en hér um bil 0.9% af þeim, sem sykst hafa. Beri maður saman sóttina 1900 og 1901, þá er dánartalan hundr. eptir skýrslum lækna 1901 lítið eitt lægri, eða með öðrum orðum, veikin lítið eitt vægari en 1900.

Allir lækna — þar á meðal héraðslæknirinn í Reykjavík — eru líka samála um það, að sóttin hafi *yfir höfuð* að tala verið *væg* — margir segja »mjög væg«. Í mjög mörgum tilfellum hafa sjúklingarnir verið komnir á fætur eptir 2—3 daga, þar sem þeim hefur ekki verið haldið í rúminu til varúðar (sbr. skýrslur í Grímsnesshj., Kjósarh., Eyrarbakkahj. og fl.). Þó hafa komið fyrir alvarleg tilfelli innan um, einkum á eldra fólki og þeim, sem hafa farið óvarlega með sig. Fullyrða má, að fáir hafi dáið úr sóttinni, nema þeir hafi verið eitthvað

bilaðir undir eða þá farið sér óvarlega, enda sjást dæmi þess í skýrslum lækna (Eyrarbakkahj., Síðuhj. og fl.).

III.

Samanburður við eldri sótt.

Nafn sóttarinnar.

Enginn efi er á því, að þetta er sama sóttin, sem gekk yfir landið 1887—1889. Til eru í læknaþýskum fyrir þau ár nákvæmar lýsingar á sóttinni, bæði eptir þáverandi landlækni Schierbeck og aðra hina beztu lækna landsins, og lýsa þeir þeirri sótt, sem þá gekk, með *alveg sömu* einkennum og þessi sótt er nú. Af því að læknaþýskurnar fyrir þessi ár eru ófullkomnar, verður ekki dánartalan fyrir þau nákvæmlega ákveðin nema fyrir 1889, þá var hún 2,2 af hundraði og sýnir það, að sú sótt mun hafa verið álíka skæð og sú, sem nú gengur.

Allt bendir þannig til, að hér sé um sömu sótt að ræða, enda munu allir lækna nú vera samdóma um það atriði. Þá var sóttin kölluð »rauðir hundar« af flestum læknum, þar á meðal af landlækni Schierbeck, að eins af einstaka, »skarlatssótt. Nú er sama sótt almennt nefnd »skarlatssótt. Eg sé þegar í upphafi, að þetta var sama sóttin og gekk 1887—9, og hneigðist því edlilega að nafninu »rauðir hundar« að viðbættu »með skarlatssóttar-einkennum«. En auðvitað mátti líka kalla það »skarlatssótt með rauðra hunda einkennum«. Slíkt er *ad eins að deila um nöfn*. Aðalatriðið er það, að sóttin, þegar fram í sótti, virtist vera væg, og svo hefur hún reynst yfirleitt. Samt sem áður þótti mér *varlegra*, ef sóttin kynni að reynast skæðari en 1887—9, að kalla hana skarlatssótt og beita við hana vörnum eptir sóttvarnarlögunum, meðfram af því að hinir yngri lækna kváðust ekki vera í neinum vafa um, að þetta væri skarlatssótt og einnig vegna þess, að hið fyrsta tilfelli í Lónakoti reyndist hættulegt.

IV.

Ráðstafanir gegn veikinni.

Samkvæmt því, sem nú var sagt, var eptir tillögum mínum stranglega framfylgt sóttvarnarlögunum; hin sýktu heimili voru stranglega einangruð og þar sem því varð viðkomið, voru sjúklingarnir fluttir saman í sérstök hús og einangraðir þar. Alstaðar, þar sem sóttin hafði gert vart við sig, var sóttthreinsað svo vandlega, sem fong voru á, þegar sóttin var um garð gengin og afsýkingarhætta afstaðin.

Allt var þetta samkv. lögum gert á landssjóðs kostnað, og gekk til þess *mjög mikið fé*, svo mikið, að alþingi ofbaud sá kostnaður, þegar það kom saman 1901, og voru því á þinginu samþykkt viðaukalög við sóttvarnarlög-in, sem hlutu undirskript konungs 13. sept. 1901. Þessi nýju lög heimila landshöfðingja með samþykki landlækna is að láta hætta sóttvörnum, þegar einhver þeirra sjúkdóma, sem yfirvöldum samkv. 2. gr. laga nr. 2 31. jan. 1896 um varir gegn útbreiðslu nanna sjúkdóma.

dóma. ætíð er skylt að verja almenning fyrir, er svo vægur, að landlæknis áliti, að hann verður ekki talinn hættulegur lífi og heilsu manna, og hefur náð svo mikilli útbreiðslu, að lítil líkindi eru til, að hann verði heptur.

Samkvæmt þessum nýju lögum gerði landshöfðingi með bréfi dags. 21. des. f. á. þá fyrirspurn til mín, »hvort skilyrði þau, sem sett eru í viðaukalögum 13. sept. 1901 við lög 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkd. fyrir því að hætta megi sóttvörnum gegn skarlatssóttinni, sem þrátt fyrir hinar víðtæku sóttvarnir, sem beitt hefur verið gegn henni af hálfu yfirvaldanna, virðist vera komin því nær um allt land, séu að minni hyggu fyrir hendi, og ef svo væri, hvort eg samþykki að sóttvörnum sé hætt«.

Með bréfi mínu dags. 2. þ. m. svaraði eg fyrirspurninni á þá leið, að eg gæfi samþykki mitt til, að sóttvörnum væri hætt.

Út af þessu gaf landshöfðingi síðan út svolátandi bréf dags. 3. þ. m.

»Með því að skarlatssótt sú, sem hefur gengið hér á landi síðan í hitt eð fyrri, er að yðar áliti, herra landlæknir, svo væg, að hún getur eigi talizt hættuleg lífi og heilsu manna, og hefur náð svo mikilli útbreiðslu, að lítil líkind eru til, að hún verði hept, og að fengnu áliti yðar og samþykki hér að lútandi, er samkvæmt heimild þeirri, er mér er veitt í viðaukalögum 13. sept. f. á. við lög 31. jan. 1896 svo ákveðið á um, að hætta skuli vörnum gegn sótt þessari á þann hátt, sem nefnd lög frá 31. jan. 1896 fyrirskipa.

Jafnframt því að tjá yður þetta til leiðbeiningar og til birtingar fyrir héraðslæknum landsins, eruð þér umbeðnir að bryna fyrir þeim, að þeim beri að sjálfsögðu að hafa vakandi auga á veiki þessari og gera sitt til að stemma stigu fyrir henni, þótt eigi þyki lengur fært, að leggja á landssjóð þann óbærilega kostnað, sem leiðir af almennum sóttvörnum gegn henni, og er þeim að sjálfsögðu heimilt að að láta sóttthreinsa eptir á á kostnað landssjóðs, jafnt eptir þessa sem aðra næma sótt«.

Ástæður þær, sem vöktu fyrir mér, er eg gaf samþykki mitt til þess, að sóttvörnum yrði hætt, munu vera hverjum þeim ljósar, sem hefur lesið undanfarna skýrslu.

Það hafði sýnt sig, að sóttin hafði verið yfir höfuð að tala mjög væg og hún var orðin mjög svo útbreidd þrátt fyrir sóttvarnirnar, sem þannig virtust vera til lítills gagns. Sóttvarnir gegn slíkri veiki gera almenningi engu minna óhagræði en veikin, eins og sýnt var áður eptir skýrslum lækna. Hér við bætist hinn *afarmiklli kostnaður* fyrir landssjóð, sem nú er orðinn milli 30—40 þúsundir kr., en enn þá eru eigi öll kurl komin til grafar, því enn er von á reikningum frá mörgum læknum, og má gera ráð fyrir, að kostnaðurinn muni nema hátt upp í ábúðar- og lausafjar-skattinn fyrir eitt fjárhagsár. Samkv.

bréfi landsh. ber að sóttthreinsa á lands-sjóðs kostnað, þar sem veikin kemur upp að henni afstaðinni, og mun því verða framfylgt. —

Þótt sóttvörnum sé hætt á landssjóðs kostnað, geta einstakir menn unnið talsvert að því, að tálma fjótri útbreiðslu veikinnar með því að forðast samgöngur við sýkt heimili og einangra sjúklinga eptir föngum.

Áriðandi er, þar sem veikin kemur upp, að menn fari vel með sig, fari ekki of snemma á fatur, hyggilegast að vera í rúminu þar til allt hreistur eða flagnitur er horfinn, vitja læknis í öllum alvarlegum tilfellum og gera honum aðvart um að sóttthreinsa eptir á. Ef svo er aðfarið getur þessi veiki naumast orðið skæð. Yfir höfuð er bezt að beita allri varúð, en hinsvegar forðast óskynsamlega hræðslu við veikina, slík hræðsla er með öllu ástæðulaus eptir því sem veikin hefur komið fram hingað til. Það er full ástæða til að vona, að sóttin muni ekki breyta sér til hins verra, því, eins og áður er sýnt, hefur sóttin verið heldur vægari 1901 en 1900.

Rvík 14. jan. 1902.

F. Fónassen.

Lélegar afsakanir.

Slæmar heimildir.

Eptir *Val* og *Hrafn*.

Eptir að var grein sú var samin, sem hér er prentuð á sérstöku viðaukablaði nr. 3. hefur birt grein í „Ísafold“, þar sem Björn Jónsson fræðir Íslendinga á því, hver hafi verið orsök þess, að „Politiken“ synjaði grein Valtýs viðtöku. Gerir hann það af venjulegri samvirkusemi og sannleiksást, er hann er orðinn þjóðkunnur fyrir. Segir karl frá á þessa leið:

„Blátt áfram var orsökinn sú, að auk þess seú „Politiken“ hefur þá reglu, eins og algengt er um mörg meiri háttar blöð, að taka ekki andmæli gegn ritstjórnargreinum sínum — en blaðið hafði glæpst á að koma með „upplýsingar“, „erindrekan“ í ritstjórnarnafni — þá var sama sem að játa sig hafa vaðið hér um bil eintóman reyk, að leggja fram fyrir sömu lesendur nákvæmlega rökstudd skilríki í móti frá nafngreindum manni og málinu þaukunnugum“.

„Synjunin var og er því svo skiljanleg, sem framast má verða“!!!

Það er hvorttveggja, að Björn er skilningsgóður, enda þarf skarpan skilning til þess að gera sér „synjunina“ „skiljanlega“ á þennan hátt.

Það eru gersamleg ósannindi, að „meiri háttar erlend blöð“ hafi þann sið að taka ekki andmæli gegn ritstjórnargreinum sínum, sem liggur í hlutarins eðli, og er miklu mest fjarstæða að segja slíkt um „Politiken“, svo merkilegt blað, sem hún er. Það er „meiri háttar“ blaðið „Ísafold“ er einnig hefur þann sið að hliðra sér hjá að veita viðtöku svörum gegn ritstjórnargreinum sínum og má þá nærri geta, hvort erlend merkisblöð geri það.

Svo skilningsskarpir eru víst fáir — nema sá skilningsskarpri „Ísafoldar“-ritstjóri —, að þeir skilji, að það hafi verið „alveg sama sem að játa sig hafa vaðið eintóman reyk“ að „leggja“ þessa smíð Valtýs fyrir lesendur sína. Er vart hugsanlegt, að þeim ritstjórum „Politikurinnar“ hefði orðið skotaskuld úr að svara henni. Og ef þeir hefðu séð það, að Valtýr hefði rétt að mæla, en þeir rangt, þá hefðu þeir sem heidvirðir blaðamenn talið sér skylt að ljá henni rúm í blaði sínu. En ef til vill er það eðlilegt, að ritstjóri „Ísafoldar“ skilji það

ekki, að blaðamenn leiðrétti það, er þeir hafa mishærmt, þótt vitur þykist.

Hann segir og frá því, að „Nationaltid.“ séu landsins (o: Danmerkur) „ann- að viðlesnasta og tilkomumesta blað“. Hefur mönnum verið það ókunnugt til þessa, og er líklegt, að Dönum lærist nú að meta blað þetta, er þeir spyrja vitnisburð svo skilríks manns sem ritstjóra „Ísafoldar“ um það.

Þess þykir vert að geta, að það er ekki von, að Björn hafi lesið vel margnefnda grein Valtýs. Svo er mál með vexti, að hann var ekki vel að blaðinu kominn, er greinin var í. Hingað kom að eins eitt eintak af því. Fór Ditlev konsull Thomsen með blaðið til ritstjórans í algerðu heimildarleysi af hálfu eigandans — og notaði hann sér það á þann hátt, sem hans var von og vísa. Fer það einnig í flaustrí, er menn fara með það, sem illa er fengið. Og á þann veg hefur farið fyrir Birni nú.

Sólsetur.

(Til stud. med. Þórðar Sveinssonar við lát unnustu hans).

Eg kvaddi þig, vinur, á kaldri slóð, — þá kát var og ör þín lund. Úr augunum tindraði ástarglód og ánægjubjarminn af hvarminum stóð. Þú flaugst burt á elskandi ástmeyjarfund og andi þinn þráði þá fagnaðarstund — og ópreyjan brenndi þitt blóð.

Í hendi þér tók eg með heitri kennd og hrópaði: »Gledileg jól«. Svo hvarfstu, sem dúfa með hraðboð send. — Nú horfi eg í bláinn og agndofa stend og undrast hið reikula hamingjuhlól og hrundið af gleðinnar veldisstól — á svipstund var sorgin í grennd.

Á svipstund er von þín, er var svo rík, eins voldug og alheimsins sær, á öræfum strönduð í eyðivík, und ísköldum náblæjum stirðnað lík. Um framtíðarinnin blæs frosthéluþlær — og faldað er svörtu um hallirnar þær. — Í anda eg inn til þín vík.

Ög jólin, sem færa' okkur fögnuð og sól, þau fluttu þér dauða og böð, þig leiddu á sársaukans sjónarhól og settu í reynslunnar burðarstól, þig neyddu að drekka það dökkva öl, sem dauðinn þér blandaði, og ólífiskvöl, að endingu í sér fól.

Er við okkur glóddum í gjallandi klíð, þú grátinn og harmandi satzt í anddyri dauðans við hennar hlið og hjarta þitt sárbaendi um líkn og grið. Úr logandi tárperlum líkkrens þú batzt og ljúfustu minningar innan um vatzt um yndi og ástir og frið.

Eg veit, hve þín sorg er voðasár og viðkvæm þín tryggva lund, og höfug og blóðug in brennandi tár, sem baða þinn vanga. — Íð nýja ár það sló þínu hjarta þá æð, þá und, sem aldrei mun gróa að hinnstu stund, því að nú er ástmey þín nár.

Minn vinur, þú stynur og varpar önd, að velli er rifin þín höll. Nú sorti er um vonanna sólhyru lönd, en samkenndin réttir þér tárvoja hönd. Þín blikandi ljóskróna er brostin öll, yfir brosandí, iðgrænan framtíðarvöll er hæluflik helköld þönd.

Þér fannst allt svo blikandi, bjart og hlýtt og brjóst þitt með helgidagsró. Þú sást hana ganga frá garði þýtt, með glitofid hatuðaklæði nýtt. Í fadim hennar andinn á undan þér fló, en augun lokuðust, hjartað sló í hinnsta sinn hægt og blítt.

Hún hafði í lífinu litla töf, sem leiptur af hrapandi sól. Hví var hún fædd? Var það hefndargjöf? Var hún hingað send til að eiga gróti?

Á vormorgni lífsins það lífsfræ kól, sem ljósið og æskan í skauti sér öl, hún flaug eins og fugl yfir höf.

En þakkaðu, vinur, þá stuttu stund og styddu þig við þá trú, að aptur þið finnist í Edenslund, hún er ekki dái, en hnigin í blund. Til hennar úr minningum byggðu þér brú, í brjósti þér, að hinu kærasta hlú, sem átti ún. — Brátt færðu hennar fund.

Senn heiðloptin glóa og röðullinn rís og roðar um dali og fjöll, þá birtist hún aptur, þín æskudís, með ástina í fangi, og vininn kys úr höpnum, og reisir þá rofna höll, en rósinar glitra um brekkur og völl, þar gelan er vinunum vís.

Hve sælt mun að líða um lautir og hlíð, yfir ljósofinn ilmblómateig, og þekkja ekki kvíða eða strit eða stríð né storm eða þverran á rúmi og tíð. En fögnuðinn drekka úr frumlífsins veig, er frelsi og ást leggja ódánssveig yfir elskenda ennin blíð.

Eg sé þetta í von, eg sé þetta í trú, og senn mun upp leiktjöldum kipt. Og sjónsviðið opnast, — þar situr þú og saklausa smámeýjan. — Tryggðin þín brú sér byggð yfir höfin. Burt sorgum er svipt, og sálunni úr duptinu í hæðirnar lypt til að eiga um eilífð þar bú.

Lárus Sigurjónsson.

Dyrhóla-„gatið“.

Ekkert undanfæri.

Það er hálfleiðinglegt að vera neyddur til að eyða nokkrum orðum að því, að sanna jafn auðvelt mál, eins og það, að myndin í 11. nr. »Sunnanfara« 21. des. f. á. sé ekki af Dyrhólaey, heldur af Gatkletti við Arnarstapa. En úr því að ritstj. »Ísafoldar« gerist svo bíræfinn og jafnframt svo átakanlega »gatastalegur« að halda gatinu sínu enn meira á lopti, með því að berja höfðinu við steininn og fullyrða, að þetta sé mynd af Dyrhólaey, þá á maðurinn sannarlega skilið að standa eins og glópur frammi fyrir almenningi með jafn heimskulegar staðhæfingar, þvert ofan í óræk sönnunargögn, í stað þess að kannast hreinskilnislega við þetta glappaskott sitt, sem alls ekki var stórkostlega en svo, að það hefði getað fallið í gleymsku, ef hann hefði haft vit á að segja satt eða þegja. En hann hefur nú séð um, að »Dyrhólagatið« skyldi lifa, enda mun það gera það honum til á-nægju í framtíðinni. Ef til vill hefur hann hugsað, að hann gæti grætt eitthvað á því að vekja umræður og umtal um »gatið«, svo að einhverjir færu að kaupa »Sunnanfara« til að skoða »gatið« þar, því að hingað til munu fáir hafa vitað, að »Sunnanfari« væri tórandi enn. Eina raðið fyrir Björn er því að gera hann frógan í framtíðinni með fleiri samkynja götum.

Myndir af Dyrhólaey eða Portlandi eru margar til, hver annari líkar eins og eðlilegt er, en alls ólíkar Sunnanfaramyndinni. Meðal annars er mynd af Dyrhólaey í hinu nafnkunna myndasafni P. Gaimards I. B. nr. 65. Samkynja mynd er í Pajkull: En Sommer í Island bls. 66 og í Íslandslýsingu Þórv. Thoroddsen Kaupm.höfn 1900 bls. 113 (alveg sama og í Pajkull) ennfrémur í Collingwood o. s. frv. Auk þess eru til ýmsar ljósmyndir, þar á meðal ein mjög góð af Friðrik Gíslason ljósmyndara hér í þænum, sem er nákvæmlega á þessum stöðvum. Einhverja þessara mynda hefði Björn átt að þekkja. En maðurinn virðist vera lítt lesinn. Það sér hver heilskyggn maður, að engin þessara Dyrhólamynda er Sunnanfaramyndin. Þar er ekkert líkt, nema bogamyndaða hvelfingin, sem á Dyrhólamyndunum liggur í gegnum landfast berg, en á Sunnanfaramyndinni gegnum klett frálausan við land eða í fjörunni, sem full er af klettum, en á Dyrhólamyndunum sést ekkert þvíflikt. Það yrði oflangt að fara hér frekar út í nánari samanburð á þessum myndum, enda þarf þess ekki. Og það er

einnig óþarft að setja hér sögu Sunnanfaramyndarinnar, því að myndin af Gatkletti við Arnarstapa er prentuð í »Nordiske Billeder. Prospekter fra Danmark, Norge og Sverige 2. Bind. Kaupm.höfn 1867 bls. 13 ásamt nákvæmri lýsingu af Gatkletti eptir Steingr. Thorsteinsson yfirkennara¹⁾. Og þessi mynd er alveg samskonar mynd og sú, sem prentuð er í Sunnanfara og sögð vera af Dyrhólaey(!), en auðvitað nokkru ver tekin og óskýrari í Sf. helduren í þessu danska myndasafni, er flytur ýmsar góðar myndir frá Íslandi. Bók þessa á hr. Árni Thorsteinsson landfógeti, sem alinn er upp á Arnarstapa, og þekkir því, hvernig þar hagar til. Jafnvel þetta eitt ætti að vera næg sönnun fyrir því, að hann þekki Gatklettinn í Sunnanfara, enda mun hann einna fyrstur manna hafa rekið augun í þetta Dyrhólagat Bjarnar þar. Auk þessa eru á reiðum höndum vottorð ýmsra manna, ýmist þeirra, er hafa séð Gatklett og þekkja hann þarna í Sunnanfara, eða manna, sem nákvæmlega eru Dyrhóley t. d. aldir upp í Mýrdalnum og ekki þekkja þessa Sunnanfara-Dyrhólaey, þverneita, að komið geti til mála, að þetta sé mynd af henni, eins og eðlilegt er(!) eptir því sem hér hefur verið sýnt fram á. Það verður gaman að sjá, hverjir skipstjórar(!) það eru, sem hafa þrek til að fullyrða(!) það með Birni að myndin sé af Dyrhólaey samt sem áður. Að sjálfsögðu langar Björn til að verða ekki einn til athlægis fyrirglópskuna, en vér öfundum ekki þann, sem verður svo brjóstgóður að »deila« skemmtuninni með honum. Það er að minnsta kosti lítt hugsandi, að nokkur verði svo flasfenginn, enda mundi Björn hafa tjaldað með því síðast, hefði hann getað fengið nokkurn til að glæpast á myndinni.

Þess skal getið, að myndir af Dyrhólaey og Gatkletti eru til sýnis og samanburðar á skrifstofu Þjóðólfs, ef einhverjir eru, sem kunna að efast um, að hér sé rétt og satt skýrt frá. — En hvað gerir nú Björn með »gatið«? Hefði ekki verið sœmra fyrir hann að þegja strax, í stað þess að ausa heimskulegum fúlyrdum yfir ábyrgðarmann þessa blaðs, fúlyrdum, sem eru svo naglaleg (sbr. oddborgartilberana og talvéfina(!)) að allir skynsamir menn hljóta að vera hissa á, hversu manninum er ósýnt um að segja nokkurt orð af viti, þá er hann verður fyrir því hnakkataki, sem leggur hann kylli-flatan fyrir almenningsaugum. Þjóðólfr hefur svo opt náð því taki á honum, að maðurinn má vita, að honum er ekki til neins að sprikla, þá er það er lagt á hann. Hann liggur æfulega undir í öllum viðskiptum sínum við Þjóðólfr. Og harla lítil hugfró er það fyrir hann, að japla á þeirri heimsku, að kunningjar Þjóðólfs séu ávallt að véla hann, því að það er á allra vitordi, að Ísafold er hættara við en Þjóðólfr að hlaupa með hvíksögur og fjarstæður eptir »kunningjana«. Eða hvort man Björn ekki, hvernig Indriði hefur farið með hann? eða hver það var, sem gabbadi hann til að flytja Scheel-Vandels átsöguna frægu. Nú á hann eptir að skýra frá því, hver það var sem lét hann »gatifisera« á Dyrhólaey, eða hvort hann gerði það fyrir eigin reikning. En eitt viljum vér benda honum á, er hann hellir úr sér »finindunum« smekklegu næst, að hann láti þá látna menn í friði, er ekki hafa neitt til saka unnið, menn, sem að að manngildi og öllu atgervi báru af honum eins og gull af sora. Og einnig ætti hann þá að tala sem minnst um það »að hlaupa í sjóinn« vegna annara, eins og hann er að

1) Í ferðabók Georgs Mackenzie's: Travels in Iceland 2. útg. Edinburgh 1812 bls. 172 er góð mynd af Gatkletti, teiknuð af Mackenzie sjálfum og stendur þar maður í gatinu, sem Björn segir að sigla megi hafskipum gegnum um(!) (sbr. Sunnanfara). Að þessu slepptu er það út af fyrir sig hreinasta vitleysa, að hafskip eða 6 róðrabátar samsíða geti siglt gegnum Portland, því að þar má að eins komast í gegn á róðrabát í kyrrum sjó, að sögn kunnugra manna (sbr. einnig E. Olafsson og B. Pálsson ferðabók II. 751 og Kr. Kaalund Hist. topogr. beskrivelse af Isl. II 341). Svona er allt ramvitaust hjá manninum, bæði myndin og lýsingin.

gera síðast, því að það gæti hugsast, að það mætti spyrna svo óþægilega við honum, að dálftið klaksart yrði eptir, ef hann væri ekki með öllu tilfinningarlaus fyrir því, hvort nánustu vandamenn hans eru dregnir inn í bláðadeilur eða ekki, eins og hann leyfir sér svo oft að gera, bæði um látna og lifandi venzlamenn þeirra, sem hann á í höggi við. En jafn óvirðulegum, lúalegum vopnum beita ekki heidvirð blöð að jafnaði, enda hefur Þjóðólfr aldrei gert það. Og hvað »sjó-göngur eða vatnsgöngur« snertir, þá ætti Ísafoldarrítti, að vera nóg, að hann sjálfur hef-ur »gengið hroðalega í vatnið« á Dyrhólagatinu, svo að það er við því búið, að gárungarnir fari að gera gys að »Dyrhólagatistan-um«, sem ekki kunni að synda gegnum »gat-ið«, eins og hann hefði getað gert nokkurnveginn sneypulítið, hefði hann ekki opn-að munninn. En Indriði er manna vísast-ur til að gefa honum eitthvað t. d. nokkr-ar þorskkvarnir í nafnfesti.

Fá orð enn.

(Niðurl.)

Vel veit J. J., að þrátt fyrir öll fátýrðin um amer-plógana, þá hefur hann þar við *alls ekkert* að styðjast nema *eigin* hugmund byggða á *sjálfs* hans litilfjörlegri reynslu — ef ann-ars á nokkru öðru en ástæðulausri *óvild* til Ameríku og þess, er henni tilheyrr, eins og einstöku menn hér virðast svo fullir af, því miður. — Oger þess vegna vafasamt, hvort álit hans er takandi til greina um þessa plóga, eins og nú stendur, meðfram af því, að svo virðist, sem honum sé óeðlilega mikið kappsmál að koma í veg fyrir, að *nokkur* maður kaupi þá eða reyni; þannig bannfær-ir hann þá vægðarlaust upp á sjálfs síns *ein-dæmu*, eins og hver annar *óskeikull*, heilagur faðir. En í stað þess að fara þannig að, þá hefði verið vingjarnlegra og jafnframt sæmi-legra af honum, að gefa mér kost á að *sjá* hvernig plógarnir reyndust til samanburðar í hans meðhöndlun; eða þá þar næst, að tilkynna mér persónulega beinlínis álit sitt á þeim í tíma, úr því að það var nú ekki betra en það var, til þess að gera sitt til þess að eg útvegaði ekki meira af þeim. Því að eðlilegt var að búast við því, að eg mundi auglýsa þá til framboðs hér annars, sem góða og hentuga, þar eð eg hafði útvegað Bún-adarfél. Íslands þá sem slíka, og meðan eg hafði ekki tengið svo mikið sem *eins manns* álit, hvað þá *sönnun* fyrir því móttöku.

En það verð eg þó að segja þessum ná-unga í einlægni, að það getur *ekki* breytt álitinu mínu á þessum plógum nema *óhrekjandi*

sannanir; og þá allra slzt frekjulegar full-yrðingar einstaks ókunnugs manns. — Og er það vegna þess í fyrsta lagi, að eg hef persónulega þekkingu á gæðum og raunhæfi þessara plóga vestanhafs, hverjum til síns brúks; og svo í öðrulagi af því, að mér er kunnugt um, að *þessir plógar* (sem reyndar öll þau jarðyrkjuverkfæri sem Parlin & Or-endorff félagið í Conton, Ill. býr til), eru *vel þekktir* um alla Norður-Ameríku sem á-gætis verkfæri. Það félag var stofnað 1842 og er alstaðar vel þekkt sem heidarleg og áreiðanleg stofnun, það hefur nú 25 verzl-unarhús út um alla Ameríku, og framleið-ir jarðyrkjuverkfæri etc. upp á nál. *tíu mil-jónir dollara* árlega; en það er meiri fjárhæð en Ísland kostar með öllu fémætu, sem á því er, samkv. virðingu 1882 (sjá Alm. Þjóðvínafél.) Það lætur því að líkum, að ætla, að það fé-lag hefði ekki komið á þennan dag með góðum orðstír, og með slíka árlega umsetn-ingu, ef það hefði látið frá sér fara nokkur *ónýt* verkfæri, *sem ekkert hefði til síns ágætis nema hátt verð*. Einnig er ekki ólík-legt, að 60 ára reynsla þess félags í að búa til plóga, — og það í slíku framfara- og um-bótalandi sem Ameríka er óneitanlega, þar sem nál. allar hendur keppa um að umbæta alla skapaða hluti — hafi gert það fært um að búa til góða og hentuga plóga fyrir (eg vil segja) allskonar jarðveg; því að þar í landi er óendanlega mismunandi jarðvegur, misgreiðfær og víða ósléttur, sem þó er lagður undir plóginn til ræktunar.

Eg er því neyddur til að álita þessa am-plóga góða og hentuga, *einnig hér á landi*, í þess meðhöndlun, er kynni að plægja *má-þeim* — hvern í sínu lagi til síns brúks; — og það engu að síður fyrir það, þótt *nú löksins* kynni að vera kostur á öðrum slíka góðum eða *enn betri* plógum en þeir eru, fyrir hirlendar kringumstæður, sem eg full-yrði ekkert um, en eptirlæt framtíðinni um að dæma. Og skal eg enn taka það fram, að mér er *alls ekkert* annst um að útvega bændum hér þessa plóga, ef þeir hafa kost á að fá aðra eins góða eða betri, eða ef þeir vilja aðra fremur en þá. *En það skal eg þó verja*, að eg hafi gert rétt í því að auglýsa til framboðs hér þessa marg-umræddu plóga, eins og á stóð, þegar eg gerði það.

J. J. hefur meðal annars gefið greinilega í skyn, að þessir am-plógar séu *allsendis ónýtir*, og *hafi ekkert til síns ágætis nema hátt verð*. Hvað sem öllu öðru líður, þá er með þessu svo mikið sagt, sem gefur á-stæðu til að búast við því, að hann verði krafinn til ábyrgðar á þeim orðum sínum þó seinna verði.

Með allra mesta myndugleik heldur J. J.

því fram enn í þessari síðustu grein sinni um plógana, að eg hafi selt Bfél. hér plóg með nafninu „Canton Clipper“, þótt eg „þræti“ fyrir að hafi gert það. — Ef sá góði herra *sannar það* að eg hafi framboðið hér eða selt plóg eða plóga *með því nafni*, þá skal eg gefa honum 100 kr. (segi og skrifa eitt hundrað krónur) fyrir það ómak. — Það er meðal annars fremur einkennilegt við framkomu þessa náunga, í þessu plógamáli sem hann hefur að óþörfu vakið deilur í, að hann er svo hirdulaus, fljótferinn eða óvand-aður, að hann nefnir plógana röngum nöfn-um hvað eptir annað, en er þó innan hand-ar að vita hin réttu nöfn þeirra, ef hann vildi það. Og þessu líkt er fleira í grein hans. Þegar hann kemst ekki áfram með það, að það sé „Canton Clipper“, sem eg hafði auglýst í „Hlín“, þá segir hann að sá sem augl. er í Hlín (R. Gr.), sé engu betri en „C. Cl.“, að „bolurinn“ á báðum sé al-veg eins, en þó lakari á R. Gr. — Ennfrem-ur segir hann, að leiðrétting mín í Þjóðólfi hafi leiðrétt mjög lítið, en þó, „samt sem áður“ komist hann ekki hjá því að segja eitthvað um hana. Samkvæmt því hefði hann blotið að segja *miklu meira*, ef hún hefði leiðrétt *mjög mikið* að hans áliti; og þessa *mest* hefði hann þá hlotið að segja auðvitað, ef hún hefði leiðrétt *allt*, svo að *ekki hefði þurft* að segja um hana. — Til þess að geta hugsað og skrifað *svona listalega*, þarf mað-ur líklega að vera *lærður íslenzkur* búfræð-ingur?

Að endingu vil eg svo ráða þessum herra til þess að fara gætilegar framvegis þegar hann verður knúður til að vanda um við náungann.

Reykjavík 20/12. 1901.

S. B. Jónsson.

Meira um þetta efni verður ekki tekið í blaðið.

Ritstj.

Slysfarir.

Á aðfangadag jóla síðastl. vildi það stór-slys til, að tveir vinnumenn prestsins á Felli í Mýrdal, séra Gísli Kjartanssonar, hröpuðu til bana í svonefndu Holtsgili (milli Holts og Fells). Höfðu þeir farið að heiman um daginn til að svipast eptir lömbum, er sagt var, að væru í svelt í giliinu. Hafa eflaust gengið oftæpt á gilbrúnninni eða snjóhengja brostið undan þeim, en gljúfur mikil í gilinu um 40 fadma há, þar sem þeir fórust. Þá er séra Gísli kom heim frá aptansöng í Skeiðflatararkirku um kl. 10 og mennirnir voru ekki komnir heim fór hann þegar af stað að leita um nóttina með vinnumanni

sínum, er eptir var, en líkin fundust ekki fyr en daginn eptir (á jóladaginn) þá er fleiri menn voru fengnir til leitarinnar. Sáust merki þess, að annar maðurinn hafði komið lifandi á fætur og bundið klút um höf-uð sér (til að stöðva blóðrás úr áverka á höfðinu) en ekki getað komið upp úr giliinu né fram úr því, eða verið svo að-framkominn af meiðslum, gengið nokkur spor kringum stein einn og hniðið þar svo út af. En hitt líkið lá niðri í giliinu. Voru þetta unglingspiltar, tæplega tvítugir, Þor-geir Jónsson og Ásgrímur Runólfsson; er móðir annars þeirra (Ásgríms) húskona þar á prestssetrinu Felli. Var slys þetta svo hraralegt og sorglegt sem hugsast gat. En frásögn þessi, eins og hún er hér sögd, er tekin eptir merkisbónda þar úr sveitinni (Guðmundi Þorbjarnarsyni á Hvöli), sem staddur er hér í bænum þessa dagana.

Maður hengdi sig

á Akureyri á jóladaginn, Jón Sigurðsson að nafni.

Brennumaðurinn

úr Mjóafirði, Jón Guðjónsson, sá er kveikti í húsi sínu síðastl. haust, er fundinn örend-ur með stein bundinn við handlegginn; hef-ur fyrirfarið sér sama morguninn og hann átti að mæta hjá sýslumanni.

Skipstrand.

Á Stað í Grindavík rak nýlega á land enskt botnvörpuskip manna laust.

Eitt Dyrhólavatnið

barst Þjóðólfi í hendur öldungis óvænt í gærkveldi. Það er einmitt bóndi úr Mýrdal (Guðm. á Hvöli), greindur maður og glöggur, sem *róði hefur 7 vertíðir við Dyrhólaey*. Hann kannaðist vitanlega ekkert við Sunnan-fara-myndina, er honum var sýnd hún, hafði aldrei séð Portland svona í laginu!! og sagði, að lýsingin á því þar í blaðinu væri þar að auki haugavitleysa. Hann kvaðst hafa hleg-ið dátt, er kunningi hans sagði honum frá þessu undarlega Dyrhólagati Ísafoldarrítti-jór-ans. — Leiðinlegt að verða svona til athlægis alstaðar og geta enga björg sér veitt. Betur farið en heima setið!

Hið alþekktu góða

CEMENT — Dania —

fæst ávallt í verzl.

GODTHAAB

og hvergi eins ódyrt.

Ingiríður heyrði ekki, hverju faðir hennar svaraði. Hún stóð upp og gekk út úr stofunni.

Frá Rjóðri liggur vegurinn fram með ánni upp að fossinum við Sel-túnaásinn; en þar mjókkar dalurinn og verður einungis þröngt gljúfur, sem áin rennur um; þar liggur vegurinn upp á fjallið og var þar fyr á tímum mannhætta að fara um vegna grjótskriðna, sem þar voru mjög tíðar. Nú hefur bergið hinum megin árinna verið sprengt í sundur og vegurinn lagður þar upp, en enn í dag má sjá urðina, sem losnað hefur úr fjallinu, þar sem vegurinn lá áður um.

Laxinn, sem leitar úr sjónum upp í árnar og gengur oft margar mílur upp eptir þeim, kemst ekki lengra en upp að Seltúnaásnum; þeg-ar hann kemur inn í hringiðuna og verður var við fossinn, stekkur hann oft hátt í lopt upp til þess að komast upp fyrir fossinn, en í hvert sinn kastast hann aptur niður í hringiðuna. Þar er því bezta laxveiði og eiga Rjóðurbændurnir hana einir. Þar sat Knútur oft og tíðum með laxa-stöngina sína og svo var kveldið á undan útboðinu.

„Gott kveld!“ var sagt á bak við hann.

Hann hrökk við, því að vegna dynjandans í fossinum hafði hann ekki heyrt neitt fótatak. Hann spratt þegar á fætur.

„Kemur þú frá Borgund, Ingiríður?“

„Nei, eg kem að heiman. Eg fór til þess að finna þig, því að eg hélt, að þú myndir vera hérna.“

Hún bliknaði enn meir, er hún talaði og röddin tók að skjálfa lít-ið eitt.

„Eg hélt“, mælti hún ennfremur, „að bezta væri að láta til skarar skriða; þú býst hvort sem er við því. Við höfum aldrei átt vel saman og kemur það æ betur og betur í ljós með degi hverjum. Eg held því að það sé bezta, að við skiljum fyrir fullt og allt.“

„Ingiríður! Er þetta alvara þín?“

„Já, mér er alvara, Knútur, og eg hefi íhugað þetta mál vandlega.

Hvorugt okkar getur að þessu gert, því að foreldrum okkar er einum um

„Mér finnst vera í nokkuð mikið ráðizt. Eg held að við ættum heldur að kjósa vegavinnuna í sextán daga. En þetta er einungis mín skoðun.“

„Þú ert þá hræddur, Knútur!“, sagði Andrés frá Völlum háðslega og augun í honum ljómuðu. „En ef nú Rjóðurbóndinn og eg tökum alla sökina á okkur, heldur þú, að þú þorir þá að vera með?“

„Knútur!“ hvíslaði Ingiríður. Henni hitnaði um hjartaræturnar, hún fann að blóðið tók að streyma örar, því að hún blygðaðist sín fyrir áhuga-leysi Knúts.

„Ef eg verð með, þá mun eg bera minn hluta af sökinni; þú munt víst hafa nóg með sjálfan þig. En eg held, að eg verði ekki með.“

„Þú þarft ef til vill fyrst að spyrja Aurdælina, hvort þú megir það“, sagði Andrés frá Völlum glettislega. Móðir Knúts var frá Aurdal, nyrztu kirkjusókninni í prestakallinu.

Menn fóru í burtu, án þess að nokkuð hefði verið fastráðið; því að fyrst urðu menn að heyra, hvernig í mönnum lá í hinum sóknunum. En Andrés á Völlum varð eptir og þegar Knútur varð þess var, kvaddi hann líka; hann hafði látið í ljósi skoðun sína og hann langaði ekki til þess að komast í orðahnippingar við Andrés. En kveðja Ingiríðar var kulda-leg; það var auðfundið, að hún var á sama máli sem faðir hennar og bandamenn hans.

Þá þegar um kveldið óku þeir Andrés frá Rjóðri og Andrés frá Völlum til Borgar. Rjóðurbóndinn hafði alitið, en hinn mælskuna. Hing-að til hafði Andrés frá Völlum ekki verið í miklum metum; hann var son-ur fátæks bónda, sem bjó á nokkrum hluta af Neðri-Völlum, en nú varð hann allt í einu kunnur um allan Leirdal, af því að hann var í för með Rjóðurbóndanum; þrjá daga samfleytt voru þeir á þessu ferðalagi og varð vel ágengt.

Í Hauga- og Borgundarsóknum kváðust allir reiðubúnir að þola súrt og sætt með Andrésunum, og láta eitt yfir alla ganga. Aurdælir voru hinir einu, er ekki vildu vera með.

Ingiríður og Knútur höfðu ekki sézt í fjóra daga, því að hún forð-aðist hann sem heitan eð. Þetta var reyndar ekki í fyrsta sinn, sem

Stórkostlegur bruni á Akureyri.

Fimmtudagsmorguninn 19. des. f. á. um kl. 5, kviknaði eldur í suðurenda veitingahúss Vigfúsar Sigfússonar á Akureyri, og brann allt húsið á skammri stundu ásamt sölubúð áfastri og úthyggingum. Þaðan læsti eldurinn sig í hús Sigvalda kaupmanns Þorsteinssonar að norðanverðu við veitingahúsið og brann það, sömuleiðis í-búðarhús Klemensjýslum. Jónssonar ásamt geymsluhúsi, hús Óla Guðmundssonar þar rétt hjá, hús séra Geirs Sæmundssonar vestan við Sigvaldabúðina, og gamalt hús þar hjá, er Möllerarnir bjuggu lengi í. Alls brunnu 11 hús að geymsluhúsum meðtöldum, en allmörg skemmdust meira og minna af eldinum, þar á meðal hús Sigfúsar heit. Jónssonar, hús St. Stephensens umbodsmanns, barnaskólinn gamli o. fl. Tókst með miklu harðfengi að varna frekari útbreiðslu eldsins, bæði með blautum seglum, vatni og sjó, en slökkvitól engin til í bænum. Innanhússmunum varð bjargað að miklu eða nokkru leyti úr húsum þeim, er brunnu, og sömuleiðis matvælum, en allt skemmdist auðvitað mikið, er verið var að ryðja því út, og mestallur eldiviður brann. Skjalasafni sýslumanns og bókasafni Jóns Borgfirðings varð bjargað úr húsi sýslum. — 52 manns urðu húsvilltir við brunann, og komu þeir sér fyrir hingað og þangað í bænum, þótt erfitt væri um húsnæði. — Húsin, sem brunnu voru í eldsvoðaábyrgð, en sum alls ekki að fullu, svo að eignatjón verður þó allmikil, auk skemmda á óvátryggðum innanhússmunum. Langmest er tjónið hjá Vigfúsi Sigfússyni veitingamanni, þótt hann hefði alls vátryggt fyrir 21,000 kr. Er lauslega áætlað, að alls hafi brunnið og skemmt upp á 100,000 kr., en af þeirri upphæð muni 60—70,000 kr. fást greiddar úr ábyrgðarsjóðnum, en þessar tölur er ekki fullkomlega að marka. — Mun þetta vera einhver hinn mesti húsabruni í senn, er orðið hefur hér á landi, og furða, að ekki varð meira af, og að allur gamli bærinn á Akureyri skyldi ekki brenna. En það vildi til, að veður var hagstætt, hér um bil lofn. Hefðu slökkvitól verið við hendi, hefði líklega verið hægt að stöðva eldinn í byrjun. Ætti þetta að vera áminning um, að koma þar í bænum upp slökkvitól sem allra fyrst, eins og Ísafjörður hef-

ur samkv. lögum 8. nóv. 1883 og Seyðisfjörður samkv. lögum frá þinginu í sumar. Sagt er, að bruninn hafi orsakast þannig, að ferðamaður utan úr Öxnadal, er gist hafi í suðurenda veitingahússins, hafi kveikt á lampa, hengt hann þar á snaga, en sofnað svo frá ljósinu. Þá er eldsins varð fyrst vart, var brunnið gat á loftið og eldurinn kominn í hey uppi yfir gestaherberginu. — Enginn mannskaði eða meislur urðu við bruna þennan. — Mikið er látið yfir því, hve vasklega ýmsir bæjarbúar karlar og konur hafi gengið fram í því, að stöðva eldinn og bjarga úr húsunum.

Þessu blaði fylgir viðaukablað nr. 3 með ítarlegri grein um „skrif“ Valtýs í „Nationaltidende“ 2. des. f. á.

Nýir kaupendur að þessum árgangi Þjóðólfs ættu að hraða sér að panta hann, áður en upplagið af fyrstu tölublöðunum prýtur.

Lesið augl. í 1. og 2. tölublaði um vildarkjör þau, sem í boði eru fyrir nýja kaupendur.

SAMSÖNG

heldur söngfélag „Kristlegs unglingafél.“ næstk. sunnudag (19. janúar) í GOOD-TEMPLARAHÚSINU kl. 8 síðdegis. — Aðgöngumiðar verða seldir í Good-Templarahúsinu á sunnudaginn kl. 9½—11½ og kl. 2—7 og kosta: Betri sæti 75 an. Almenn sæti 60 — Barnasæti 40 —

Sjá götugauglýsingar.

Alþýðufyrirlestur

á sunnudaginn 19. þ. m. kl. 4 e. h. í Iðnaðarmannahúsinu. — Sigurður Sigurðsson: Landbúnaðurinn íslenski á 19. öldinni og horfur hans nú.

Alþýðufræðsla stúdentafélagsins.

Bjarni Sæmundsson: Um hafið og lífið í því.

5 fyrirlestrar.

1. fyrirlestur: Hafið.
2. — „— Hafið kringum Ísland. — Jurtalífið.
3. — „— Dýralífið við strendurnar.
4. — „— Dýralífið á botni úthafsins.
5. — „— Dýralífið við yfirborð hafsins.

Áskriptalisti hjá Sigf. Eymundssyni til 18. þ. m. og aðgöngumiðar á sama stað. — Fyrirlestrarir byrja laugardagskvöld 18. þ. m. kl. 8. e. h. í barnaskólanum. Þeim verður lokið á 3 vikum. Sjómenn ganga fyrir.

Uppboð

verður haldið í portinu hjá verzl. Godthaab næstkomandi

Laugardag 18. þ. m.

og þar selt: **Kartöflur** — nokkuð skemmdar af frosti, — tunnur og kassar o. fl.

Nýprentuð eru:

SKÓLALJÓÐ

Kvæðasafn handa unglingum til að lesa og nema. Valið hefur og búið til prentunar: Þórhallur Bjarnarson. Kostar í bandi kr. 1,00. Aðal-útsala í Þólkaverzlun Sigfúsar Eymundssonar. Fæst einnig hjá öðrum bóksölum í Reykjavík.

Verzlun

Sturlu Jónssonar verður eptirleiðis í nýja húsinu í Austurstræti vestan við bankann.

Ýmsar vörur, er komu með „Laura“ síðast, nýtektnar upp.

Nánari auglýsing síðar.

Til ábúðar eru tvær hjáleigur í Hraungerðishverfinu lausar í næstkomandi fardögum, Starkarhúsin og Heimalandið.

Hraung. 14. jan. 1902.

Ól. Sæmundsson.

Vottorð.

Eg finn mig ómótstæðilega knúða til að senda yður eptirfarandi meðmæl:

Eg undirrituð hef mörg ár verið mjög lasin af taugaveiklun, krampa og ýmsum öðrum veikindum, er staðið hafa í sambandi við það, og er eg hafði leitað ýmsra lækna árangurslaust, fór eg að brúka Kína-lífs-elíxír frá Waldemar Petersen í Frederikshavn, og get með góðri samvirkni vottað, að hann hefur veitt mér óumræðilega meinabót, og finn eg, að eg get aldrei án hans verið.

Hafnarfirði í marz 1899.

Agnes Bjarnadóttir.
húsfreyja.

KÍNA-LÍFS-ELÍXÍRINN fæst hjá flestum kaupmönnum á Íslandi, án nokkurrar tollhækkunar, svo að verðið er öldungis sama sem fyr, 1 kr. 50 a. flaskan.

Til þess að vera vissir um, að fá hinn ekta Kína-lífs-elíxír, eru kaupendur beðnir að líta vel eptir því, að $\frac{V.P.}{F.}$ standi á flöskunum í grænu lakki, og eins eptir hinu skrásetta vörumerki á flöskumíðanum: Kínverji með glas í hendi, og firmanafnið Waldemar Petersen.

Eigandi og ábyrgðarmaður:
Hannes Þorsteinsson, cand. theol.
Glasgow-prentsmiðjan.

þeim bar eitthvað á milli. Hann var hægur og stilltur, en óveill og vildi ógjarna láta hlut sinn; auk þess var hann þögull og lét sjaldan uppi ástæður sínar; hún var aptur á móti gedrík og örlynd og ávallt fús til að hjálpa öllum, hvort sem þeir höfðu orðið fyrir rangindum eða komizt í basl og bágingi á einhvern hátt.

Hún hafði miklar mætur á föður sínum og áleit hann vera mestan bónda í öllu Björgvinaramti og hinn hraustasta og bezta í öllum Noregi. Þess vegna var hún í þessu máli, svo sem í því nær öllum öðrum málum, algerlega á máli föður síns og henni féll mjög illa, að Knútur skyldi vilja leggja allan árar í bát í stað þess að verjast rangindum stjórnarinnar, svo sem unnt væri. Og einmitt hann átti að taka við af föður hennar og gerast leiðtogi sveitarinnar! Hún grét fögrum tárum yfir því, að Knútur skyldi hafa getað setið úti í horni hjá sér og verið að tala um áhættu, er bóndasonurinn frá Velli, sem hún hafði varla séð fyr, sat á meðal bændanna og var að berjast fyrir réttindum sveitarinnar og ók loks út um sveitina með föður hennar. En hvað gerði Knútur? Hann laumaðist í burtu með Blávallarmanninum. Annar varð að fá leyfi hjá Borgundarmönnum, en hinn hjá Aurdælum, það mátti alveg leggja þá að jöfnu.

Hún spurði sjálfa sig, hvernig stadið hefði á því, að hún hafði lofzt Knúti. Hún hafði eiginlega aldrei elskað hann. Foreldrar þeirra höfðu komið sér saman um, að þau skyldu eigast, löngu áður en þau báru nokkurt skyn á slíkt og þess vegna höfðu þau í mörg ár lifað í þeirri trú, að þau mættu ekki hvort án annars vera en satt að segja höfðu þau aldrei átt saman, því að ef eitthvað alvarlegt mál bar að höndum gátu þau aldrei orðið á eitt sátt. Henni fannst það vera ságrætilegt, að foreldrar hennar skyldu vilja þröngva henni til þess að ganga að eiga mann, sem stóð henni svo fjarri í öllum skoðunum, jafnvel einungis af því, að hann var sonur bóndans á næsta bæ við bæ föður hennar. En hún ásetti sér að láta það ekki við gangast, hún ætlaði að gera enda á trúlofun þeirra.

En leizt henni þá betur á Andrés frá Velli? Nei, því fór fjarri, að henni litist vel á þennan háværa og slánalega strák. En það er reyndar

mjinnst um vert um útlitið. Andrés frá Velli talaði og breytti alveg eins og átti að tala og breyta. En hvað gerði Knútur? Hann hélt hann yrði ekki með! Hann hélt að það væri ofmikil áhætta!

Á hverju kveldi sat Andrés frá Velli í stofunni á Efra-Rjóðri hjá föður Ingiríðar, er þeir voru komnir heim úr leiðangrunum út um sveitina. Þeir ræddu þá ákaft um, hvað þeim hefði orðið ágengt þann daginn, og töldu saman, hverja þeir hefðu unnið á sitt mál, hverjir enn væru hikandi og þyrftu brýnslu og hvert halda skyldi næsta dag.

Ingiríður sat einsömul á bekknum bak við rúmið með þrónana sína og hlýddi á viðræður þeirra, en mjög sjaldan gaf hún nokkurt orð fram í.

„Hvernig stendur á því, að Knútur hefur ekki sézt hér í nokkra daga?“ spurði faðir hennar hana eitt sinn.

„Honum finnst víst, að hann eigi ekkert erindi hingað“, svaraði Ingiríður.

„Hvaða vitleysa!“ sagði faðir hennar. „Látið þetta ekki valda neinni misklið á milli ykkar. Hann verður líka með; í dag vorum við hja honum föður hans og loks gátum við nuddað honum til þess að vera með eins og hinir.“

„En þú veizt ekki, að eg kom til hans kveldið áður“, sagði Andrés frá Velli og brosti í kampinn.

„Þú hefur ekkert minnst á það.“

„Eg veit heldur ekki, hvort það er þess vert. Eg gaf gamla manninum í skyn, að það mundi ráðlegra að vera með, ef hann vildi, að sonur hans yrði nokkurntíma bóndi á Efra-Rjóðri og svo framvegis — — Það hefur hrifið, báðir hafa þeir orðið jafnhæddir, Knútur og faðir hans og þess vegna varð okkur svo vel ágengt í dag.“

„Nú-ú!“ sagði Rjóðurbóndinn óánægður. „Þess konar ættu aðrir úti frá ekki að skipta sér af.“

„Auðvitað“, sagði Andrés og gerði sér upp bros. „En á þessum tímum eru góð ráð dýr og allra bragða verður að beita. Hvað sagði Maðs á Yrjum?“